

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Södertörns högskola

Yrkesexamen: Grundlärarexamen med interkulturell profil med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1- 3

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som ska utvärderas. Basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

För vägledning i skrivandet av självvärderingen se: *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå.*

- Självvärderingen indelas i enlighet med rubrikerna som anges nedan. Eventuella underrubriker kan lärosätet fritt besluta om.
- Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt, identifiera styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Exempel från ämnesstudier och ämnesdidaktik ska tas från matematik och/eller svenska.
- Redogör för utbildningen i sin helhet och relatera till utbildningsvetenskapliga kärnan, verksamhetsförlagd utbildning och ämnesstudier och ämnesdidaktik där det är relevant.
- Självvärderingen ska utgå från aktuella förhållanden för utbildningen.
- Självvärderingen ska inte överstiga 30 sidor exklusive bilaga.
- Självvärderingen ska kunna stå för sig själv, dvs. det ska inte inkluderas länkar. Om lärosätet anser att kursplaner/utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt.
- Som bilaga till självvärderingen ifylls lärartabellen.

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation, upplägg och inriktning på ett övergripande plan och motivera i relation till examensordningen samt beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda utbildningen, ämnesstudier och ämnesdidaktik. Redogör även för hur länge utbildningen har getts vid lärosätet.

Södertörns högskola fick examensrätt för Grundlärarutbildning med interkulturell profil med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1-3, 240 högskolepoäng (benämns vidare "utbildningen"), i december 2010 och utbildningen startade för första gången vårterminen 2012. Mellan åren 2006 och 2013 gavs Interkulturell lärarutbildning med inriktning mot förskola, förskoleklass och grundskolans tidigare år, 210 högskolepoäng. De senaste antagningsomgångarna (fr vt 2015) har 55 studenter antagits till utbildningen varje omgång.

Lärarutbildningen vid Södertörns högskola kan beskrivas som en matrisorganisation, där den akademiska ledaren för lärarutbildningen är direkt underställd rektor och har det övergripande ansvaret för kvalitet inom lärarutbildningens verksamhetsområde. En styrgrupp, där vicerektor är ordförande, med representanter från fakultetsnämnden, institutionerna och studenterna behandlar högskoleövergripande strategiska frågor kopplade till lärarutbildningarna. Ett lärarutbildningsråd där lärare, studenter och kommuner finns representerade utgör ett strategiskt stöd i forsknings-, kvalitets- och utvecklingsfrågor relaterade till utbildningarna.

Inom organisationen finns administrativa stödfunktioner organiserade i ett programkansli. Lärarutbildningens kursplanenämnd uppdraget att fastställa kursplaner samt bereda utbildningsplaner (som fastställs av högskolans fakultetsnämnd). I varje program finns ett programråd som ansvarar för beredning av kursplaner, beslut om litteraturlistor och andra beslut om de enskilda programmen. Programråden leds av en programsamordnare som är vetenskaplig och pedagogisk ledare och som har operativt ansvar för respektive programs kvalitet och utveckling.

I lärarutbildningens organisation ingår en forskningsledare som har övergripande samordningsansvar för utbildningarnas forskningsunderbyggnad. En studierektor svarar för samordning av utbildningarnas bemanning samt planering av lärarutbildningarnas kompetensbehov, i dialog med högskolans institutioner. Vidare finns särskilda funktioner kopplade till de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen (VFU) samt för samverkan respektive internationalisering.

Nämnda samordningsfunktioner uppbärs av akademisk personal i form av tidsbestämda uppdrag (i normalfallet 50 % av heltid). I övrigt är ingen akademisk personal direkt anställd vid lärarutbildningen; de lärare som undervisar i lärarutbildningarna har sin organisatoriska hemvist vid någon av högskolans fyra institutioner och är där knutna till ett akademiskt ämne eller liknande gruppering.

Södertörns högskola har valt att inte ha en fakultetsorganisation för lärarutbildningarna. Huvudmotivet till att organisera lärarutbildningen i matrisform, och därmed involvera stora delar av hela högskolans utbildnings- och forskningskompetens, är att söka stärka kopplingen mellan utbildningsvetenskapen och ämnesinnehållet genom att integrera lärarutbildningen bland högskolans befintliga utbildningar. Det innebär att ämnes- och ämnesdidaktisk forskning och utbildning kan bedrivas i nära samverkan, vilket bedöms stärka studenterna inom lärarutbildningarna och skapa möjligheter för en kontinuerlig professionell kompetensutveckling av yrkesverksamma lärare.

Utbildningens innehåll och utformning

Utbildningens innehåll och utformning präglas av den *interkulturella profil* som utmärker all lärarutbildning på Södertörns högskola. Detta innebär att forskning om mångfald, interkulturalitet och kulturella perspektiv som t ex genus och heteronormativitet, klass, etnicitet och framför allt samspillet mellan dessa finns representerat. Inom kurserna betonas vikten av att se till den heterogenitet som präglar den svenska skolan och dagens samhälle, och hur man som grundlärare aktivt kan använda denna i sitt uppdrag. Den *bildningsprofil* som präglar all lärarutbildning vid högskolan grundar sig på människans sätt att bli till i världen och att skapa mening med sin plats i tillvaron. Erfarenhet och forskning möts i undervisningen i allmänhet och i seminariet i synnerhet. Studenterna erbjuds många tillfällen till möten och samtal genom arbete i mindre grupper. I lejonparten av utbildningens kurser ingår konstnärliga inslag som skönlitteratur, film, bild, musik, dans, drama, museibesök och exkursioner som belyser, fördjupar och problematiserar. De båda profilerna introduceras under utbildningens första två terminer, för att vidare fördjupas och befästas under utbildningens gång, så att studenterna vid genomgången utbildning har både kunskaper och redskap för att självständigt hantera en komplex skolvärld med profilernas innehåll integrerat i undervisningen.

ht 2017 – nu

År 1	ht	UVK1: Läraruppdraget och kunskapens former, 10,5 hp
		Sv1: Kommunikativa redskap, 7,5 hp
	vt	VFU1: Skolans arbete, 4,5hp
		Ma1: Matematik och matematikdidaktik 1, 7,5 hp
År 2	ht	UVK2: Barnet, eleven och lärandet, 7,5 hp
		Sv2: Språk och språkstruktur, 7,5 hp
	vt	Sv3: Barns språkliga utveckling, 7,5 hp
		Sv4: Barnlitteratur, 7,5 hp
År 3	ht	Sv5: Skriftspråksutveckling 7,5 hp
		VFU2 (Sv): Språkutvecklande arbete 7,5 hp
	vt	UVK3: Barnet, eleven och lärandet, 7,5 hp
		Eng1: Engelsk språkstruktur 7,5 hp
År 4	ht	Eng2: Att undervisa i engelska 7,5 hp
		UVK4: Läraren och ledarskapet 7,5hp,
	vt	UVK5: Professionell bedömning, 7,5 hp
		Ma2: Matematik och matematikdidaktik 2, 7,5 hp
År 1	ht	NST1: Natur och teknik, 7,5 hp
		Människan och miljön, 7,5 hp
	vt	NST2: Människan och kulturen, 7,5 hp
		Individen, samhället och världen, 7,5 hp
År 2	ht	Ma3: Fördjupning i matematikutveckling, 7,5 hp
		Ma4: Empiriskt arbete i matematikdidaktik, 7,5 hp
	vt	VFU3: Svenska och matematik, 7,5 hp
		Sv6: Fördjupning i läs- och skrivutveckling, 7,5 hp
År 3	ht	UVK6: Den forskande läraren, 7,5 hp
		Självständigt arbete 1, 15 hp
	vt	UVK7: Det heterogena klassrummet, 7,5 hp
		VFU4: Läraruppdraget i praktiken, 10,5 hp
År 4	ht	Självständigt arbete 2, 15 hp
		UVK8: Läraren och verksamheten 4,5 hp

vt 2012 – vt 2017

År 1	vt	UVK1: Läraruppdraget och interkulturella profil, 7,5 hp
		Sv1: Kommunikativa redskap, 7,5 hp
	ht	VFU1: Skolans arbete, 4,5hp
		Sv2: Språk och språkstruktur, 7,5 hp
År 2	ht	Sv3: Barns språkliga utveckling, 7,5 hp
		Sv4: Barnlitteratur, 7,5 hp
	vt	VFU2 (Sv): Språkutvecklande arbete, 7,5 hp
		Sv/Ma1: Matematik och matematikdidaktik 1, 7,5 hp
År 3	ht	UVK2: Utveckling och lärande, 7,5 hp
		Ledarskap och konflikthantering, 7,5 hp
	vt	NST1: Natur och teknik, 7,5 hp
		Människan och miljön, 7,5 hp
År 4	ht	NST2: Människan och kulturen, 7,5 hp
		Individen, samhället och världen, 7,5 hp
	vt	Eng: Engelsk språkstruktur, 7,5 hp
		Att undervisa i engelska, 7,5 hp
År 1	ht	Sv/Ma2: Skriftspråksutveckling, 7,5 hp
		Matematikdidaktik, 15 hp
	vt	VFU3: Svenska och matematik, 7,5 hp
		Sv/Ma3: Fördjupning i matematikutveckling, 7,5 hp
År 2	ht	Fördjupning i läs- och skrivutveckling, 7,5 hp
		UVK3: Skolpolitik & pedagogik i ett hist. persp., 7,5 hp
	vt	Bedömning, läroplansteori & allmäntdidaktik, 7,5 hp
		UVK4: Vetenskapsteori och metod, 7,5 hp
År 3	ht	Självständigt arbete 1, 15 hp
		UVK4: Barns sociala relationer och special ped., 7,5 hp
	vt	VFU4: Läraruppdraget i praktiken, 7,5 hp
		Självständigt arbete 2, 15 hp
År 4	ht	Självständigt arbete 2, 15 hp
		UVK5: Utvärdering och utvecklingsarbete, 7,5 hp

Efter en omfattande omarbetning av fr a den utbildningsvetenskapliga kärnan (vidare UVK), som har implementerats fr o m ht 17, ser utbildningens struktur ut som i vänstra kolumnen i figuren ovan. Hittills har bara de två första terminerna genomförts/påbörjats (ht17 och vt 18). Upplägget ersätter den struktur som visas i högra kolumnen, varav termin 1 och 2 har genomförts för sista gången under 2017 och termin 3 går för sista gången under vt 18. Icke-UVK-kurser är inte förändrade men ligger något annorlunda placerade jämfört med tidigare.

Utbildningen är både i det tidigare och det senare upplägget uppbyggd så att UVK, VFU och ämnesstudier med ämnesdidaktik sammanflätas till en struktur som skapar en progression i ämneskunskaper, didaktisk förmåga och generiska färdigheter. Detta upplägg upplevs som en styrka -

studenterna får genom detta upplägg möjlighet att göra jämförelser mellan både olika ämnen och mellan ämnen och UVK. De får också möjlighet efter att ha varit på vfu återuppta ämnesstudierna efter att ha prövat tidigare erövrade kunskaper. Med blockläsning finns alltid en risk att ett ämne som avslutats tidigt i utbildningen faller i glömska.

Av utbildningens 240 hp är enligt examensordningen 60 hp förutbestämda för utbildningsvetenskaplig kärna, 30 för svenska, 30 för matematik, 15 för engelska, 15 för SO, 15 för NO, 30 för VFU samt 30 för självständigt arbete. Detta ger 15 hp för lärosätet att fylla med valfritt innehåll som upplevs relevant för utbildningen. Södertörns högskola har valt att använda dessa 15 hp för svenska, fördelat på två kurser – Svenska 1: Kommunikativa redskap och Svenska 2: Språk och språkstruktur. Valet motiveras av att svenska, eller snarare språk, är en lärares främsta arbetsredskap och vi vill därför ge studenterna så tydliga redskap som möjligt. Svenska 1 på termin 1 handlar i första hand om studenternas eget språk och fokuserar och förbereder studenterna på i synnerhet verksamhetsanknutet språk, såväl muntligt som skriftligt. Svenska 2 på termin 2 har fokus på språkets roll i samhället samt på svensk grammatik.

Utbildningen innehåller således 45 hp svenska/språk, fördelade på sex kurser, alla om 7,5 hp. Dessa kurser återfinns på termin 1, 2, 3 och 6. Flertalet av kurserna i svenska återfinns tidigt i utbildningen för att studenterna tidigt ska få redskap för såväl sin högskoleutbildning som, och framförallt för, sitt kommande yrkesliv så tidigt som möjligt i utbildningen. Kurserna i svenska tar avstamp i studenternas eget språk och går sedan via språkets struktur och användning vidare till den muntliga språkutvecklingen för att mellanlanda i barnlitteraturen, som är muntlig vid högläsningssituationer och blir skriftlig när barn läser med vuxna eller på egen hand, till skriftspråsutvecklingen, vilken behandlas i två kurser – en grundläggande och en fördjupningskurs. Tidigare låg kursen Skriftspråsutveckling så sent som på termin 5. Nu har vi flyttat den till termin 3 för att studenterna ska ha dessa kunskaper med sig in i VFU-kurs 2, som görs i svenska.

30 hp i utbildningen är i matematik och kurserna återfinns i Termin 1, 4 och 6 (tidigare 2, 5 och 6). Den nyare programstrukturen fördelar alltså matematikkurserna jämnare. Studenterna får möta matematikämnet tidigare än förr, då den första matematikkursen låg på termin 2. På termin 6 ligger i det nya upplägget två matematikkurser, dels en fördjupningskurs, dels kursen Empiriskt arbete som görs i matematik, i anslutning till den VFU-period som görs i detta ämne.

I utbildningen ingår två kurser i engelska om sammanlagt 15 hp, Engelska 1: Engelsk språkstruktur och Engelska 2: Att undervisa i engelska. Kurserna ligger på termin 3 och 4, efter de flesta kurserna i svenska och tanken med denna ordning är att studenterna ska ha nytta och stöd av sina erfarenheter från dessa kurser. De 15 hp i resp NO och SO ligger i följd med upplägget: Natur och teknik (100% NO), Människan och miljön (60% NO/40% SO), Människan och kulturen (40% NO/60% SO) och Individ, samhället och världen (100% SO). Den andra och den tredje kursen är alltså mångvetenskapliga till karaktären, där t ex en del av kursinnehållet i Människan och kulturen, kroppen, belyses från såväl naturvetenskapligt som samhällsvetenskapligt perspektiv.

Samtliga kurser i UVK har som nämnts genomgått en omfattande omarbetning under 2016-2017. De nya kurserna började ges höstterminen 2017 och hittills har UVK1 och UVK2 getts i den nya formen. Omarbetningen har fokuserat på att förstärka progressionen mellan UVK-kurserna både i förhållande till varandra och till övriga kurser på programmet. En tydlig fördel är den progression vad gäller vetenskapsteoretiska kunskaper och färdigheter som framkommer under Mål 2. Det första årets UVK-kurser handlar om att grundlägga och upptäcka läraruppdraget, att definiera var vi är och med vilka. Fokus ligger under detta år på läraruppdraget och skolan. De följande två åren UKV 3-5 samt 7 förankrar och fördjupar läraruppdraget, studenterna urskiljer sin egen roll. Här är nyckelfrågan hur undervisar vi? Studenterna orienterar sig i ett komplext läraruppdrag och urskiljer lärarrollen. I UVK6 och 8 handlar det om att bemyndiga studenterna, att låta dem inta ett helhetsperspektiv och ta ansvar för läraruppdraget och dess framtida utveckling. Frågorna här är hur beforskar, utvecklar och utvärderar vi vår undervisning?

Samma progressionstanke, att grundlägga och upptäcka, att förankra och fördjupa samt att bemyndiga, finns även i ämnes- och i VFU-kurser och kommer att förtydligas ytterligare i kommande revideringsarbete.

Istället för en kurs i Estetiska färdigheter har Södertörns högskola valt att integrera Estetiska lärprocesser (vidare ELP) i de flesta ämnes- och UVK-kurser. ELP-inslagen är sammanvävda med övrigt kursinnehåll i syfte att tydliggöra, komplettera och fördjupa detta. Inslagen är praktiska men stöds av kurslitteratur och examineras i någon form (vanligen genom seminarieredovisningar men också i skriftlig form som reflektionsuppgifter, rapporter eller som frågor i kursens tentamen). Målsättningen med ELP i lärarutbildningen är att studenten ska lära sig att undervisa om någonting med hjälp av olika aspekter av flera uttrycksformers inflytande på lärprocesser och att ge kunskap om estetiska uttrycksformers och estetiska processers potential i undervisningssammanhang. Helt nyligen har ett nytt upplägg för ELP men tydligare progression utarbetats och kommer att implementeras fr o m ht 2018.

Medie- och informationskunnighet (vidare MIK) är inlagt som inslag i kurser. MIK behandlar frågor om barn och ungas medievärldar, yttrandefrihet, mediemakt, och medborgarskap. I och med att begreppet digital kompetens har lagts till i Lgr11 har detta blivit en nyckelterm och vi har valt att lyfta in den som en särskild del av MIK. Här ser vi ett utvecklingsområde i utbildningen, både vad gäller innehåll och progression i MIK. Ett sådant förändringsarbete är på gång, gemensamt för utbildningarna för grundlärare 4-6 och F-3.

VFU i utbildningen är fördelad på fyra kurser på termin 1, 3, 4 och 8. *VFU1*, i UVK, på termin 1 omfattar tre veckor, *VFU2* och 3 fem veckor och *VFU4* sju veckor. Före omarbetningen av strukturen var samtliga Vfu-kurser lika långa, fem veckor. Både vi och studenterna uppskattar det nya upplägget med en kortare period på första terminen, där studenterna tidigare upplevt kursen som lite väl lång med tanke på deras korta studietid, och en längre period på den sista kursen då studenterna läst alla utbildningens kurser utom *Självständigt arbete 2* och den sista UVK-kursen.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Vad gäller bemanningssituationen kan vi konstatera att hittills har 21 av utbildningens 30 kurser bemannats med samma lärare under de senaste tre åren, i några fall under samtliga tillfällen då kursen getts. Detta gäller kurserna i svenska, matematik, engelska, NO, Självständigt arbete 1 och 2 samt de flesta VFU- och SO-kurser. Några lärare återkommer flera gånger under utbildningens gång, andra inte. Något svårare är situationen med bemanning av UVK, vilket är en svaghet. Svårast är att hitta/behålla kompetens för specialpedagogik, bedömning och betyg, läroplansteori, allmäddidaktik, skolpolitiska frågor och pedagogik i historiskt perspektiv. Kompetensen finns inom högskolan men hos för få individer som dessutom är knutna till forskning, utvecklingsprojekt och andra uppdrag. På kurser inom dessa områden har det varit en inte önskvärd diskontinuitet som vi försöker överbrygga genom förbättrad dokumentation om kurserna och tydliga överlämningar av tidigare till ny lärare. Högskolan har nyligen inrättat ett femte forskarutbildningsområde - Utbildningsvetenskapliga studier - och detta arbete har, liksom utvecklingen av UVK-kurserna (se Beskrivning) tar och har tagit mycket tid i anspråk från lärarna i pedagogikämnet.

Under utbildningens gång möter studenterna lärare av alla kategorier. Redan under första året undervisar professorer - har kursansvar och såväl föreläsningar som seminarier - och majoriteten av lärarna är disputerade. En styrka i programmet är att vi har en stor andel disputerade lärare. Sammanlagt 33 lärare verkar inom utbildningen. Av de 19 av lärarna som undervisar 10% eller mer av sin arbetstid på programmet är 14 disputerade eller doktorander långt fram i sin utbildning. Sex av de odisputerade undervisar i ELP eller andra färdighetstränande moment. En av de odisputerade vikarierar under läsåret 17/18 för en disputerad som är föräldraledig. 16 av de 19 lärarna har tillsvidareanställning. Av utbildningens lärare som undervisar mindre än 10% är sex disputerade/doktorander och övriga ej disputerade. Av de sex odisputerade är två adjungerade lärare, se vidare under Arbetsliv och samverkan.

Varje termin ges handledarutbildning de handledare som tar emot studenter i verksamhetsförlagd utbildning. Enligt samverkansavtalet med Stockholms läns kommuner gällande verksamhetsförlagd utbildning tillhandahåller kommuner och skolor handledare med adekvat utbildning för studenternas VFU. Också nya VFU-lärare får utbildning inför sitt uppdrag (se även Arbetsliv och samverkan).

Läroutbildningen utlyser två gånger om året resebidrag till lärare som är verksamma vid något av läroutbildningens program. Likaså kan lärare ansöka om forskningsbidrag om motsvarande 50% under en termin för skolrelaterad forskning.

För lärare och andra anställda ordnar läroutbildningen uppstarts dagar för personalen i början av varje läsår med ett för alla utbildningar gemensamt tema, t ex interkulturalitet, bildning, MIK. Dagen inleds med presentationer av forskande lärare och eftermiddagen ägnas åt kollegiala diskussioner. Syftet med dessa dagar är att möjliggöra och säkerställa en samsyn när det gäller våra profiler och andra gemensamma och viktiga inslag i utbildningarna.

Högskolans lärare har 10% kompetensutvecklingstid i tjänsten. Lärarna har hittills inte haft fast finansierad forskning i tjänsten, utan forskningsfinansiering har skett via projektmedel m m. Fr o m ht

18 införs successivt i högskolans institutioner en modell för fördelning av internt finansierad forskningstid.

Alla lärare kan delta i högskolans högskolepedagogiska verksamhet. Under ht 17 gavs 6 kurser/workshops och under vt 18 ges 9, bl a "Seminariet som undervisningsform på lärarutbildningen", som alltså vänder sig specifikt till lärarutbildare. Sedan 2017 har högskolan ett system för pedagogisk meritering. Högskolans tillvidareanställda lärare kan ansöka om att bli befordrade till endera meriterad lärare eller excellent lärare. Ansökningsprocessen består av ansökan, sakkunniggranskning, auskultation och intervju.

På terminsmöten, som programsamordnare ansvarar för, får lärarna möjlighet till samlad information om förändringar och utvecklingsområden och speciella insatser inom lärarutbildningen i stort. Där diskuteras såväl utbildningsövergripande som mer specifika frågor som till exempel studenternas möjlighet att uppnå kursmål. Utöver dessa möten en gång per termin sker också planerings- och betygsmöten i lärarlagen, ledda av delkursansvarig lärare.

En generell svaghet är att det är svårt att samla lärare till möten på grund av deras arbetsbelastning. Denna problematik har dock under senaste åren åtgärdats genom att lärare som undervisar inom lärarutbildningen får extra timmar utöver den ordinarie tiden inom tjänsten för möten. Det är en god åtgärd då vi har funnit att närvaron på utbildningens möten har ökat och det gagnar studenterna att lärare som undervisar på utbildningens olika kurser är insatta i utbildningens hela innehåll och upplägg.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Under de senaste åren har lärarutbildningen arbetat med att på olika sätt stärka utbildningarnas forskningsanknytning och forskningsunderbyggnad. Ett centralt led i detta är den forskningsplattform för lärarutbildningen som inrättades i januari 2016, vilket innebar att det formulerades en tydlig vision och strategi för hur arbetet med att stärka lärarutbildningens forskningsunderbyggnad ska gå till. Syftet med forskningsplattformen är "att initiera, samla och bedriva forskning utifrån lärarutbildningarnas och lärarprofessionens frågor och behov". Den ska ha en tydlig inriktning mot didaktik och lärarutbildningsrelevant forskning.

Målet med forskningsplattformen är således både att samla den lärarutbildningsrelevanta forskning som bedrivs på lärosätets olika ämnen och institutioner, och utifrån den skapa en kreativ och levande forskningsmiljö, och att, med hjälp av tilldelning av forskningsanslag, göra strategiska satsningar på de forskningsfält och områden som behöver stärkas. Under den första treårsperioden pekas bland annat forskning om grundskolans tidigare år, dvs. åk F–3 och åk 4–6, ut som särskilt prioriterade områden. Inom dessa områden ska forskningsunderbyggnaden inriktas mot att vidareutveckla och stärka didaktisk forskning.

Hösten 2017 tilldelades Södertörns högskola examensrättigheter för forskarutbildning inom området Utbildningsvetenskapliga studier, där ämnena svenska och pedagogik initialt kommer att ingå. Forskarutbildningsområdet är organisatoriskt placerat under lärarutbildningen, och ett viktigt mål med området är att ytterligare bidra till att stärka lärarutbildningens forskningsunderbyggnad.

Utöver att flertalet av utbildningens lärare är forskare och att vi på kurserna ibland bjuder in gästföreläsare arrangeras med jämna mellanrum Lärarutbildningens dag, en heldag då forskare inom ett för alla lärarprogram aktuellt tema håller föreläsningar. Studenter på utbildningens senare del bjuds också in till lärarutbildningens högre seminarium, liksom då ämnena anordnar ämnesdidaktiska heldagssymposier i samarbete med lärarutbildningen. Studenterna på termin 6 erbjuds att närvara vid ventileringen av självständiga arbeten på termin 8.

I de flesta sammanhang under utbildningen möter studenterna forskare och forskning. En eller flera disputerade och forskande lärare undervisar i alla ämnes- och UVK-kurser. Flera lärare har dessutom dubbel kompetens. De är lärarutbildade, har lärarerfarenhet från grundskolan och är disputerade.

Utbildningen har ett samarbete med logopedprogrammet på Karolinska institutet. Detta innebär att lärare därifrån kommer och föreläser på våra språkkurser på teman som högskolans lärare saknar kompetens i (språkstörning i relation till tal och skrift). Studenter från logopedprogrammet kommer också hit och informerar och genomför röstträningsövningar med våra studenter. Detta sker inom ramen för en kurs i slutet av logopedprogrammet, där de ska gå ut och informera/träna grupper med röstkrävande yrken. I samband med att utländska student- och/eller lärargrupper besöker högskolan bjuds ibland våra studenter in till möten med dessa för att utbyta erfarenheter. Så har vi t ex haft studenter från Skottland och Nederländerna på återkommande besök.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. *visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

För att belysa hur studenterna når Mål 1 ger vi exempel från ämnet svenska. Följande progression kan ses i lärandemålen i svenska som belyser kunskap och förståelse:

- Sv1 - översiktligt beskriva språklig variation med avseende på texttyp och kommunikationssituation
- Sv2 - använda och förklara grundläggande språkvetenskapliga begrepp
 - använda och förklara grundläggande grammatiska regler och begrepp
 - översiktligt beskriva språklig variation med avseende på variabler som kön, klass och etnicitet
- Sv3 - redogöra för barns och elevers talspråkutveckling i såväl enspråkiga som flerspråkiga miljöer
 - beskriva hur den språkliga socialisationen varierar mellan olika grupper ur ett interkulturellt perspektiv
- Sv4 - redogöra för modern barnlitteratur och dess innehåll, funktion och genrer samt dess förhållanden till den barnlitterära traditionen
- Sv5 - redogöra för och diskutera teorier om läs- och skrivutveckling
 - redogöra för och diskutera olika metoder som stimulerar och utmanar elevers skriftspråkutveckling
 - beskriva och diskutera samtalets och det vidgade textbegreppets betydelse för lärandet
 - förklara och resonera kring talspråkets betydelse för skriftspråkutvecklingen
- Sv6 - redogöra för läs- och skrivsvårigheter och hur dessa kan förebyggas, diagnosticeras och åtgärdas
 - redogöra för och kritiskt diskutera ämnesdidaktiska perspektiv på läs- och skrivutveckling

Lärandemålen övas i seminarier med förberedelseuppgifter och med inlämningsuppgifter och examineras med individuella skriftliga sals- eller hemtentamina.

Sv1 är utbildningens andra kurs och såväl teoretisk som färdighetstränande. Lärarkravs krav på muntlig och skriftlig kommunikation är i fokus och teoretiskt behandlas inom utbildningen och verksamhetsområdet förekommande text- och talgenrer.

Sv2 innehåller språksociologi som beskriver hur vi använder språket i samhället, med fokus på språklig variation i form av såväl flerspråkighet som dialekt, sociolekt osv. I kursen ingår också svensk grammatik, för att ge studenterna redskap att genomföra språkliga bedömningar. För några studenter är grammatik ovant och undervisningen består av alternerande föreläsningar och färdighetstränande seminarier i små seminariegrupper (ca 15 studenter). Examinationen består av en salstentamen med grammatiska analysuppgifter men också frågor som handlar om kunskap och förståelse. Exempel på sådan fråga: "Förklara begreppen dialekt, sociolekt, sexolekt och kronolekt". I kursen ingår även en skrivuppgift där en roman relateras till kursinnehållet. För betygskriterier se nedan.

Sv3 behandlar den muntliga språkutvecklingen i olika miljöer, språkets betydelse för lärande och hur lärare i F-3 kan kartlägga och utveckla elevers muntliga språk i flerspråkiga miljöer genom ett språkutvecklande arbetssätt. I kursen ingår individuella inlämningar av examinerande analys- och

skrivuppgifter, liksom muntliga seminarieuppgifter. Dessa uppgifter är mycket snarlika de uppgifter som ingår i salstentamen och förbereder för denna. Dessutom ingår som sista moment i kursen ett rollspel i form av en kortlektion i språkutvecklande arbete. I kursen läses också flera barnböcker i syfte att åskådliggöra kursens tema.

Exempel på muntlig seminarieuppgift: "Läs Lgr11:s tillägg om förskoleklassen. Vad säger texten om språkutveckling? Läs Andréasson & Allard 'Lärande lek i förskoleklass'. Vad är likt/olikt i f-klass och 1-3? Vilka aktiviteter i boken tycker du är särskilt bra och varför? Hur kan dina kunskaper om f-klassens verksamhet påverka ditt arbete i 1-3?". Exempel på tentafrågor: "Vad krävs för att en elev ska kunna utveckla förmågan att förstå och bilda överordnade begrepp och varför är denna förmåga så viktig?" och "Vad innebär språklig kompetens och språklig medvetenhet och hur förhåller sig begreppen till varandra?" För betygskriterier se nedan.

Både Sv2 och Sv3 är uppskattade kurser som av studenterna upplevs som centrala för arbete i F-3, i synnerhet Sv3 där studenterna anser att de får många insikter, kunskaper och verktyg. Sv3 kan dock upplevas som utmanande och innehållstät och en del studenter kan ha svårt att uppfatta det centrala i kursen. Det kan vara svårt att ta steget från att *lära in* till att *förstå för att tillämpa*. Detta kan vara ett utslag av läs/studieovana eller att inte lägga tillräckligt med tid på studierna (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling samt Mål 3). För att stödja studenterna är litteraturlistorna på Sv2 och Sv3 förhållandevis korta (571 resp 824 sidor), kursens olika teman tydliggörs genomgående, t ex genom repetitioner. Vid kursens senaste genomförande provades att använda tidigare tentafrågor som seminarieuppgifter. Detta både uppskattades och hade positiv effekt på tentaresultatet (frågorna var självklart nya). Studenter som befinner sig längre fram i utbildningen tar ofta upp dessa kurser som mycket värdefulla för senare kurser i programmet. Dessa båda kurser handlar inte bara och specifikt om svenska, utan fastmer om språk, språkutveckling och språkkunskaper, något som är grundläggande för undervisning i alla ämnen.

Sv4 ger kunskaper om barnlitteratur och andra kulturella yttringar, litteraturvetenskapliga teorier och analyser. För att tillämpa sina kunskaper gör studenterna en fältstudie där de undersöker hur lärare i F-3 arbetar med barnlitteratur.

Med en grund lagd genom Sv1-4 förankrar och fördjupar studenterna på termin 3 sina ämneskunskaper i svenska i Sv5 som behandlar litteracitetsutveckling, läs- och skrivutveckling, bedömning av skriftspråksutveckling samt samtalets betydelse i dessa sammanhang. Även här ingår en fältstudie, där studenterna på sin vfu-skola observerar skriftspråksutvecklande aktiviteter, liksom skriftliga inlämningsuppgifter. Ett exempel på en tentamensfråga: "Andraspråks elever som framför allt talar ett annat språk än svenska hemma kan behöva stöttning i fråga om särskilt vissa aspekter i den allra första läs- och skrivinläringen. Beskriv minst tre sådana aspekter och hur du som lärare skulle stötta dessa elever i deras första läs- och skrivinläring." I direkt anslutning till Sv5 ligger VFU2 som har fokus på svenska i F-3. Sv5 har flyttats från termin 5 till termin 3 för att ge studenterna kunskaper i skriftspråksutveckling före denna VFU-kurs.

Sv6 är utbildningens sista kurs i svenska. Fyra teman är i fokus: talspråkets betydelse för läs- och skrivutvecklingen och språkutvecklande arbete, bedömning av läs- och skrivutveckling, läs- och skrivsvårigheter, internationell och svensk läs- och skrivforskning. Sv6 ligger på utbildningens sjätte termin, och studenterna har 37,5 hp svenska, tre VFU-kurser och fem (av åtta) UVK-kurser. Genom kursens ämneskunskaper bemyndigas de att arbeta med språk-, läs- och skrivutveckling i F-3. Kursen examineras med en salstentamen som sammanfattar samtliga kurser i svenska. Ett exempel på en tentamensfråga är att utifrån en autentisk elevtext redogöra för följande: "Bedöm och diskutera följande: a) Texten som helhet: Kan eleven förmedla det hen vill ha sagt? Är texten fullt begriplig? Diskutera, motivera och ge exempel!, b) Genren: Eleven har skrivit en berättelse. Hur framgår det? Har eleven lyckats med berättelsens uppbyggnad och språkliga drag? Diskutera, motivera och ge exempel!, c) Stavning: Enligt kursplanen för åk 3 i svenska ska elever kunna stava ord som eleven

själv ofta använder och som är vanligt förekommande ord. Klarar eleven det? Diskutera, motivera och ge exempel!”.

Generella bedömningskriterier för alla utbildningens examinationer:

- Underkänt: - Inkorrekta eller ej fullständiga svar på frågorna
 - Dålig eller ingen anknytning till kursinnehåll/kurslitteratur
 - Dålig eller ingen anknytning till kursinnehåll/kurslitteratur
 - Felaktig användning av begrepp/teoretiska perspektiv
 - Språkfel som påverkar läsbarheten och/eller dålig framställning
- Godkänt: - Korrekta svar på alla delar av frågorna
 - God och tydlig anknytning till kursinnehåll/kurslitteratur
 - God användning av begrepp/teoretiska perspektiv
 - Ett förståeligt och lättläst språk och god framställning med en röd tråd i svaren
- Väl godkänt: - Reflekterande och uttömmande svar på alla delar av frågorna
 - Reflekterande förhållningssätt till kursinnehåll/kurslitteratur
 - Utmärkt användning av begrepp/teoretiska perspektiv
 - Utmärkt framställning och språkbehandling

Insikter i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete ges i samtliga kurser genom undervisning och i form av kurslitteratur, tidigt i utbildningen huvudsakligen i form av ”studentlitteratur” men successivt i form av allt fler vetenskapliga artiklar och avhandlingar, både på svenska och engelska (se Mål 2). Exempel på fler inslag är t ex att läsa och diskutera en vetenskaplig artikel såväl ur innehållsligt som strukturellt perspektiv (Sv3), att välja en relevant forskningsartikel ur både vetenskapligt och didaktiskt perspektiv (Sv6) samt möten med gästföreläsare med specialistkunskaper, forskande lärare i samtliga ämneskurser (svenska: De Geer, Jonsson, Malmbjer, Samuelsson). Majoriteten av de undervisande lärarna är disputerade eller doktorander. I *Självständigt arbete 1* och *2* fördjupar studenterna sin kunskap och förståelse i ämnesdidaktik och därigenom sina ämneskunskaper. För godkänt betyg i Självständigt arbete förutsätts en relevant forskningsgenomgång med viss internationell utblick.

Kurserna är utformade så att studenterna successivt tillägnar sig och fördjupar sina ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kunskaper genom ständiga kopplingar mellan teori och praktik. Forskning utgör en integrerad del av undervisningen i programmets ämneskurser.

En utmaning är att studenterna ofta har svårt att tillgodogöra sig ämneskunskaper eftersom de har varierande och i vissa fall svaga förkunskaper i ämnen. Många vågar inte lita på sin förmåga att själva organisera och systematisera kunskap. Det finns ett uppenbart glapp mellan tidigare skolformers och högskolans kunskapskultur och förhållningssätt. Vi försöker stödja studenterna genom att undervisa tillgängligt - genom tydlig undervisning, tillhandahållande av övningar, referenser, repetitioner, sammanfattningar etc. men detta förutsätter att studenterna tar eget ansvar. Detta uppskattas av många studenter.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

- visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

För att belysa hur studenterna når Mål 2 kommer kurserna i UVK och de två självständiga arbetena att användas. De flesta UVK-kurser i sin reviderade form har ännu inte genomförts. En översikt över UVK-kursernas och de självständiga arbetenas lärandemål med relevans för examensmålet finns nedan:

UVK1 - resonera kring kunskapens olika former utifrån läroplansteoretiska perspektiv

UVK2 - genomföra en mindre textanalys på ett avgränsat material

UVK3 - genomföra och analysera en observation av en undervisningssituation med stöd i vetenskaplig metod

UVK4 - genomföra en intervju med stöd i vetenskaplig metod

UVK5 - konstruera en vetenskapligt tillförlitlig enkät

UVK6 - redogöra för vetenskapsteoretiska traditioner, grundläggande teoretiska begrepp och vetenskapliga metoder, samt koppla dem till olika frågeställningar med relevans för skolans uppdrag

- kritiskt och självreflexivt diskutera sambandet mellan teoretiska ansatser, empiriska områden och val av vetenskapliga metoder med relevans för skolans uppdrag
- självständigt formulera egna forskningsproblem med relevans för skolans områden

Självständigt arbete 1 och 2

- självständigt använda vetenskapliga teorier och metoder kopplat till frågeställningar inom ämnesdidaktik
- utifrån ett problemområde inom ämnesdidaktik självständigt tillämpa samt utveckla och fördjupa tidigare inhämtade kunskaper i ett självständigt vetenskapligt arbete
- identifiera och formulera ett ämnesdidaktiskt problem och med utgångspunkt ur ett empiriskt material undersöka och analysera detta med ett vetenskapligt förhållningssätt samt motivera dess relevans inom ämnesdidaktisk forskning
- färdigställa, presentera och försvara ett vetenskapligt arbete i form av en uppsats samt på ett självständigt sätt granska och bedöma ett annat vetenskapligt arbete

UVK7 - analysera och kritiskt granska åtgärdsprogram och identifiera behov av samverkan med vårdnadshavare och andra professioner

UVK8 - kritiskt reflektera över relationen mellan vetenskaplig och erfarenhetsbaserad kunskap och ge exempel på vad denna relation betyder för utformningen av en skola på vetenskaplig grund

- undersöka, systematisera och kritiskt analysera egna och andras erfarenheter för att identifiera utvecklingspotential och problemområden i den pedagogiska praktiken
- jämföra och kritiskt granska olika traditioner för utvecklings- och utvärderingsarbete och ta ställning till forskningens relevans för pedagogisk kvalitetsutveckling

UVK-kurserna har en tydlig progression när det gäller forskningsmetoder. Under UVK2 introduceras intervju och textanalys som forskningsmetod på en grundläggande nivå. Kunskaperna om metoder fördjupas sedan under UVK3 och 4 då studenterna ska genomföra observation av en undervisningsituation respektive en intervju med stöd i vetenskaplig metod. Därutöver ska studenterna under UVK5 konstruera "en vetenskapligt tillförlitlig enkät". Vår utgångspunkt för detta upplägg är att studenterna ska komma väl förberedda inför UVK6 där de ska kunna föra olika vetenskapsteoretiska diskussioner och göra forskningsmetodologiska ställningstaganden, och sedan tillämpa dessa kunskaper i Självständigt arbete 1 och 2. Relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund behandlas främst i UVK8 men även i flera ämneskurser, t ex Matematikdidaktik 2, och VFU-kurser.

Utöver denna progression läser studenterna också minst en avhandling eller vetenskaplig artikel under varje kurs, både i UVK och i ämneskurser. Detta koncept håller på att utvecklas där vi på olika sätt försöker uppmuntra lärarna att diskutera artiklarna utifrån ett vetenskapligt perspektiv och inte enbart utifrån ett ämnesperspektiv, t ex genom att studenterna får diskutera forskningsproblem, hur forskningsfrågor kan se ut, hur analyser görs etc. Det finns stråk av sådana diskussioner, men än så länge inte något systematiskt medvetet arbete.

Kvalitativa forskningsmetoder tas oftare upp än kvantitativa i undervisningen, vilket är logiskt eftersom didaktisk forskning oftare är kvalitativt baserad. Enkät som metod tas upp på i UVK5. Studenterna arbetar också med kvantitativa metoder i matematik vilket säkerställer att kvantitativa metoder behandlas upp till en viss nivå.

De självständiga arbetena innebär en stor utmaning för våra studenter. De självständiga arbetena och det sista utbildningsåret generellt innebär en markant svårighetshöjning. De flesta blir klara med sina självständiga arbeten inom utsatt tid men flera behöver längre tid på sig. Det är alltid också några studenter som visar sig få stora problem att klara arbetena. Det kan handla om en oförmåga att organisera ett så här stort arbete, att självständigt läsa, förstå, bedöma och tillämpa tidigare forskning eller att presentera sitt arbete i form av en uppsats. Flera underskattar det arbete och den tid som krävs för ett godkänt arbete och börjar arbeta som lärare parallellt så här i slutet av utbildningen. De studenter som får problem att klara de självständiga arbetena har i regel även haft svårt att klara tidigare kurser.

Kriterierna för godkänt på de självständiga arbetena säkerställer att alla studenter kan tillämpa och diskutera forskningsmetoder. Ett betygskriterium är exempelvis: *undersökningen har ett relevant och till viss del motiverat metodval, tydlig redogörelse för urval, metod, etik, material och ev. hur teoretiska begrepp ska operationaliseras. Viss metodkritik och problematisering av materialval finns.*

Genom de reviderade UVK-kurserna och ett mer systematiskt arbete med vetenskapliga perspektiv i alla ämneskurser hoppas vi att studenterna blir bättre förberedda inför det sista utbildningsåret. Kurserna *Självständigt arbete 1 och 2* kommer att revideras under nästa läsår. Lärandemålen är i princip identiska idag vilket är olyckligt. Det behöver ändras liksom att handledning och en halvtidsrapport blir obligatoriskt, för att säkerställa att studenterna verkligen tar den handledning de har rätt till. Redan under vt 18 har några ändringar införts genom att etisk medvetenhet betonas mer än tidigare. De studenter som gör undersökningar där barn är involverade måste numera lämna in en särskild försäkran om att de är medvetna om de etiska regler som gäller. Nytt är också att studenterna själva ska presentera sitt arbete vid ventileringen istället för som tidigare opponenter för att säkerställa att de kan presentera sitt arbete på ett tydligt och intresseväckande sätt.

Beprövad erfarenhet kan definieras på olika sätt, men om definitionen av beprövad erfarenhet är att erfarenhet ska vara dokumenterad, systematiserad och redovisad enligt vetenskapliga metoder finns det många sådana exempel från studenternas arbeten under utbildningen, men om erfarenheten också ska delas och prövas i ett kollegialt sammanhang är det svårare att tala om beprövad erfarenhet när det gäller studenternas arbete i utbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

För att exemplifiera hur vi säkerställer att studenterna uppnår Mål 3 kommer kurserna i matematik samt självständiga arbeten och VFU att användas. Kurserna kommer att användas som exempel på hur undervisningen utformas och genomförs för att öva studenternas förmåga. Andra kurser hade lika väl kunnat användas eftersom de flesta kurser innehåller uppgifter och moment med analys, reflektion och erfarenhetsutbyte. Det kan exempelvis handla om att studenterna läser olika skönlitterära böcker med koppling till ämnesinnehållet och som sedan analyseras och diskuteras med hjälp av ämnesbegrepp.

- Ma1* - inom områdena taluppfattning och grundläggande algebra redogöra för vad en didaktisk analys av ämnets innehåll innebär samt hur en analys av elevers utveckling och bedömning av elevers lärande kan gå till
- Ma2* - värdera uppgifter och olika typer av undervisningsmaterial ur ett matematikdidaktiskt perspektiv
- reflektera över sin egen matematikutveckling, sina förmågor och sin uppfattning om ämnet matematik
- Ma3* - redogöra för och reflektera över vad det innebär att arbeta med problemlösning i skolan med fokus på matematisk modellering, problemlösningsförmåga och resonemangsförmåga

Matematikkurserna är *MA1*, tidigare *Matematik och matematikdidaktik* (termin 2), *Matematikdidaktik 1*, blivande *MA2* (termin 5) och *Fördjupning i matematikutveckling*, blivande *MA3* (termin 6). I direkt anslutning till *MA2* ligger VFU3 som genomförs i matematik. Matematikkurserna kommer, som nämnts i Beskrivning, i det nya upplägget att ligga på termin 1, 4, och 6. Vi beskriver nuläget.

I *MA1* på termin 1 får studenterna diagnostisera sina egna kunskaper i matematik och reflektera kring sin erfarenhet av matematikundervisning. Till detta används materialet *Formativ bedömning och didaktiskt stöd i matematik för lärarstudenter. Diagnostiser med didaktisk uppföljning* (2017). Materialet är framtaget och utprovat på Södertörns högskola. Syftet är att studenterna ska få syn på sina egna kunskaper i, föreställningar om och attityder till matematik, och bli medvetna om hur de styr deras sätt att tänka om och agera i matematikundervisning, även i utbildningens matematikkurser. Kursen behandlar även grundläggande matematiska begrepp och metoder och elevers matematiska utveckling. I *Matematikdidaktik* får studenterna didaktiska verktyg med fokus på elevers lärande i matematik. *Matematikdidaktik 1* behandlar matematiska begrepps åskådliggörande och analys av läromedel. Kursen är tematiskt upplagd och varje tema fokuserar på ett matematiskt område. Studenterna analyserar matematiska begrepp, förklaringar, metoder, undervisningsmaterial, uppgifter, undervisningsupplägg och elevlösningar med hjälp av matematikdidaktisk teori och forskning. I *Matematikdidaktik 2* genomförs ett individuellt empiriskt uppsatsarbete. Studenten identifierar ett relevant, aktuellt matematikdidaktiskt problemområde

som de utforskar i en fältstudie. Det insamlade materialet systematiseras och analyseras utifrån valda teorier och forskning.

Fördjupning i matematikutveckling innehåller teoribildning om problemlösningkonceptet med fokus på konkretisering, kommunikation och matematiska resonemang. Även denna kurs är tematiskt upplagd och innehåller en fältstudie där studenterna genomför observationer och intervjuer med lärare och elever kring deras förståelse och användning av problemlösningkonceptet.

Under alla matematikkurser utvecklar studenterna en förmåga att tillvarata, systematisera och reflektera över lärarprofessionen i relation till matematikundervisning med fokus på egna och andras erfarenheter samt relevant forskning.

De *Självständigt arbete 1 och 2* samt *VFU4* kommer att användas för att visa hur examensmålet säkerställs. Kurserna ligger under det sista året på utbildningen.

I *Självständigt arbete 1 och 2* (termin 7 och 8) ska studenterna tillämpa och fördjupa tillägnade didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper genom att självständigt planera och genomföra ett mindre vetenskapligt arbete. Inom ramen för det självständiga arbetet behandlas frågeställningar med direkt anknytning till lärares dagliga ämnesspecifika arbete. Autentiska problemområden i yrkesvardagen, som studenterna har stött på under utbildningen eller VFU:n, ska fångas upp och formuleras till frågeställningar. Syftet är att uppnå praxisnära relevans. I det självständiga arbetet ingår att sätta in det egna arbetet i ett vetenskapligt sammanhang genom en översikt och diskussion av tidigare forskning och att diskutera studiens relevans och konsekvenser för undervisning. Följande betygskriterier används för att säkerställa att studenterna har en fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över relevanta forskningsresultat:

- relevant forskningsgenomgång med viss internationell utblick
- definierade begrepp och viss teoretisk medvetenhet
- begreppen används på ett relevant sätt i analys och diskussion
- viss bearbetning vid redovisning, tydlig och förankrad analys och tolkning enligt problem och frågor.
- ett antal egna teoretiskt förankrade slutsatser diskuteras i anslutning till resultaten och med relevans för läraryrket och/eller verksamhetsfältet
- i viss utsträckning egna val, lösningar och infallsvinklar (problemformulering, metod, teori, resultatpresentation etc)
- förmåga att tillgodogöra sig respons och handledning

Som reflektionsverktyg genom hela den verksamhetsförlagda utbildningen använder studenterna Södertörns högskolas professionsutvecklingsmatris - "Från nybörjare till professionell" (se Mål 6). Matrisen är ett stöd för att tydliggöra studenters professionsutveckling och innehåller utvecklingsområdena analys- och reflektionsförmåga, didaktisk kompetens samt kommunikativt och demokratiskt ledarskap. Dessa tre områden är indelade i fyra utvecklingssteg. Studenterna reflekterar, analyserar och tematiserar gjorda erfarenheter både muntligt och skriftligt; i loggböcker, med handledare, på seminarier, i självreflektionsdokument, i hemtentor och i de två trepartssamtal som genomförs under utbildningen.

VFU4 har följande lärandemål med relevans för examensmålet:

- reflektera över elevers resultat och lärande och identifiera potentiella svårigheter för elevernas förståelse
- genom kritisk självreflektion ompröva sina egna förhållningssätt

Dessa mål examineras genom en hemtentamen och en reflektionsuppgift. I reflektionsuppgiften utforskar studenterna sin egen erfarenhet och dess betydelse för sin yrkesutövning. Uppgiften studenterna får är att dokumentera och att utforska ett självupplevt praktiskt-pedagogiskt dilemma med hjälp av teori och forskning. Uppgiften ska presenteras i form av ett paper. För godkänt krävs att

dilemmat och utforskandet är tydligt presenterat och att lärande, nya insikter, kritisk medvetenhet och självständigt professionellt handlande och resonerande framkommer i framställningen.

Vi kan konstatera att några studenter i början kan ha svårt att se sig själva och sin egen roll i undervisningen, både som blivande lärare och som student. De kan fastna i tyckande, egna upplevelser och tvärsäkra föreställningar om hur något ska/bör vara. En utmaning är därför att hjälpa studenterna att utveckla ett sakligt och professionellt förhållningssätt som student och lärare och att kunna byta perspektiv mellan rollerna. Det gäller kanske särskilt i matematikkurserna eftersom många studenter inte bara har svaga förkunskaper utan också negativa attityder mot matematik. Några har också svårt att se utbildningen som akademisk och därmed förstå varför de ska utgå från forskning och varför de ska tolka, reflektera kring och tillämpa teorier. Egentligen är det först i samband med de självständiga arbetena som några studenter ändrar inställning och tankesätt.

För att motverka detta startar i maj 2018 utvecklingsprojektet *Lärande och insikt i matematikdidaktik*. Projektet är initierat av lärarstudenter och syftet är att bygga en trygg, inkluderande och stimulerande miljö där studenter möter ämnet i gemenskap utifrån egna förutsättningar och intressen. Ett första steg är att hitta former för möten mellan studenter och högskolans lärare i matematikdidaktik.

Andra studenter är också vad vi brukar kalla "analytiskt otränade" när de börjar utbildningen. De behöver därför mycket stöd och träning i att se bakomliggande mönster och att tänka och arbeta strukturerat och metodiskt. Genom bland annat de reviderade UVK-kurserna och den progression som är inbyggd där hoppas vi att skapa bättre förutsättningar (se även Beskrivning och Mål 2).

I flera interna utvärderingar har de många reflektionsuppgifter studenterna får identifierats som kontraproduktiva. Så som många av dessa uppgifter är konstruerade inbjuder de till fritt tyckande på en mycket konkret här-och-nu-nivå. Detta har diskuterats i flera sammanhang och lärare uppmanas att undvika den typen av reflektionsuppgifter. Något systematiskt arbete för att utveckla undervisningen i och bedömningen av studenternas reflektionsförmåga finns dock inte i nuläget. Den bildningsprofil som ska genomsyra hela utbildningen och fokusera på reflektion revideras för närvarande. Den har hittills inte haft någon medveten progression eller fast form men det är ett av målen med revideringen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

I stort sett samtliga kurser på utbildningen tar upp didaktiska/ämnesdidaktiska och metodiska aspekter, i teori och praktik, samt metodik om än i varierande grad. Hur studenterna når Mål 4 belyser vi med exempel från kurserna i matematik.

- Ma1* - inom områdena taluppfattning och grundläggande algebra redogöra för vad en didaktisk analys av ämnets innehåll innebär samt hur en analys av elevers utveckling och bedömning av elevers lärande kan gå till
- analysera elevers matematikutveckling, relaterad till förmågorna i kursplanens syfte samt hur varierande arbetssätt och arbetsformer kan gynna elevers matematikutveckling
- Ma2* - utarbeta didaktiska planeringar av undervisningsmoment relaterade till matematikdidaktiska teorier och skolans styrdokument med fokus på elevers lärande
- värdera uppgifter och olika typer av undervisningsmaterial ur ett matematikdidaktiskt perspektiv
- Ma3* - självständigt analysera och diskutera hur man kan planera en långsiktigt hållbar undervisning i problemlösning och konstruera därtill lämpliga problemlösningssuppgifter
- reflektera över val av problemlösningssuppgifter med fokus på elevers individuella problemlösning förmåga, kalkylförmåga och resonemangsförmåga

Ma1, tidigare Matematik och matematikdidaktik, avslutar numera termin 1. Den låg tidigare i slutet av termin 2 och vi upplevde att det dröjde för länge innan studenterna fick möta matematik i utbildningen. *Matematikdidaktik 1*, ligger ännu på termin 5 men flyttas fr o m vt 2019 till termin 4 och får då namnet *Ma2*. Det är viktigt att det inte går för lång tid mellan kurserna och fortsättningsvis ligger matematikkurserna mer jämnt fördelade, med den sista på termin 6.

I matematikkurserna är tre kunskapsområden, matematikdidaktik, allmändidaktik och undervisningsmetodik i matematik, integrerade med en inbyggd progression. Följande konkreta exempel är hämtade från kursen *Matematikdidaktik 1*.

Matematikdidaktik 1 är indelad i fyra olika teman som geometri, enkla ekvationer och proportionalitet, statistik, kombinatorik och sannolikhetslära. Inom varje tema arbetar studenterna både i grupp och individuellt. Grupparbetskonceptet bygger på kooperativt lärande. Under kursen bedöms studenterna formativt. En uppgift i temat proportionalitet består av flera steg och handlar om att Identifiera matematiska begrepp, pröva och värdera lösningsmetoder, göra rimlighetsbedömningar av möjliga svar, analysera läroplan och läromedel och konstruera relevanta uppgifter. Uppgiftsformuleringen lyder: "I ett experiment har man två mätglas, varav ett är smalare. Om man håller en viss mängd vätska i det vidare mätglaset når vattnet upp till 4 cm. Om man håller över vattnet det smalare mätglaset når det upp till 6 cm. Man gör nu om försöket och håller vätska

upp till 6 cm i det vidare mätglaset. Man håller därefter över vätskan i det smalare mätglaset. Hur högt når vätskan i det smalare mätglaset?”.

Varje tema examineras gruppvis muntligt och individuellt skriftligt. Dessutom ingår en salstenta. Examinationerna säkerställer att lärandemålen uppnås, både formellt genom matematiska resonemang och informellt genom att studenterna till exempel arbetar med olika verktyg, t ex laborativa material. Betygskriterier för kursen: Godkänd - deltar aktivt på seminarierna och föreläsningar, kan redogöra för kurslitteraturen, har genomfört alla obligatoriska muntliga, redovisningar, övnings- och planeringsaktiviteter, visar goda kunskaper i matematik inom områdena geometri, samband och förändring samt sannolikhetslära och statistik samt godkänt resultat på alla examinationsmoment. Väl Godkänd - alla ovanstående G-kriterier är uppfyllda, visar mycket goda kunskaper i matematik inom områdena geometri, samband och förändring samt kombinatorik, sannolikhetslära och statistik samt har redovisat alla examinationsmoment med mycket goda kvaliteter.

Detta upplägg har visat sig fungera mycket väl. När studenterna förstår de matematiska begreppen blir de kreativa, flexibla samt didaktiskt och metodiskt medvetna. Vår hypotes är att det beror på det induktiva och formativa arbetssättet.

För att utveckla en förmåga att analysera elevers matematikutveckling behöver studenterna själva förstå hur man kan lära sig matematik genom successiv uppbyggnad av en förståelse för matematiska modeller/begrepp med fokus på dess innebörd och hur innebörden kan brytas ner i mindre bitar. Utgående från en konkret matematisk aktivitet får de tillsammans med en studiekamrat identifiera begreppet proportionalitet och redovisa detta muntligt och skriftligt. Det gäller då att lyfta fram väsentliga aspekter (matematiska modeller) som proportionalitetskonstant, bråk som förhållande eller ekvationer som $3/5 = x/8$ och hur man i undervisningssituationer kan tillämpa dessa modeller vid problemlösning om förhållande, jämförelse av bråk, skala, likformighet m.m.

Matematikkursernas syfte är att ge studenterna en förståelse för sambandet mellan matematikdidaktik och metodik. Avsikten är också att studenterna ska förstå vikten av teoretiska studier och via exemplifiering och metodiska aktiviteter visa dem hur teori och undervisningspraxis hänger samman.

Det finns en spridd uppfattning om att undervisningsmetodik kan leva ett eget liv och att detta är något man lär sig bäst genom praktiskt arbete i skolan. Forskare som Ma (1999) och Ball & Bass (2000) tillbakavisar detta kategoriskt. För att leda till generaliserbar och långsiktigt hållbar kunskap måste metodiken utgå från didaktiskt hållbara teorier och dessa lär man inte enbart genom praktisk undervisning.

En annan avsikt med det just beskrivna arbetet är att genom exemplifiering och planering av konkreta undervisningssituationer får studenterna en möjlighet att koppla matematikämnets metodik till allmändidaktik. I kursen arbetar studenterna även med formativ bedömning och med hur man kan bygga upp undervisning med fokus på utveckling av elevers förmågor. Här utgår vi från forskning, allmändidaktiska teorier och kunskapskrav samt de fem förmågor som uttrycks i Lgr11. Studenterna diskuterar begreppen konceptuell och procedurell kunskap på ett informellt sätt genom reflektioner och resonemang om hur man/elever lär sig matematik. När det gäller inläring av ett ämnesinnehåll är allmändidaktikens roll att skapa och optimera möjligheter för en elev att tillgodogöra sig ett ämnesinnehåll.

En utmaning är att våra studenter ska få tillfälle att tillämpa sina kunskaper på VFU:n, eftersom de där måste anpassa sig till det ämnesinnehåll som är aktuellt i skolan under denna period. Skolan har ibland en helt uppdaterad syn på matematikundervisning. Detta försöker vi förändra genom att bedriva praktisknära forskning och att genom studenterna får identifiera matematikdidaktiska utvecklingsområden genom fältstudier.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Studenternas förmåga att planera och utvärdera både övas och examineras i flera ämneskurser men det är i VFU-kurserna deras förmåga prövas i skarpt läge. För att belysa hur studenterna uppnår Mål 5 har vi därför valt kurserna i VFU.

- VFU1** - med handledarens stöd genomföra undervisningsmoment
- beakta och kommunicera ett interkulturellt förhållningssätt i verksamheten med stöd i skolans värdegrund enligt styrdokumentet
- VFU2** - både självständigt och med handledarens stöd planera, genomföra och utvärdera språkutvecklande undervisningspass utifrån styrdokumentet
- använda ett berättande och förklarande framställningssätt på ett för elever begripligt sätt
- VFU3** - med visst stöd av handledaren och utifrån styrdokumentets mål planera, genomföra och utvärdera och utveckla längre undervisningsmoment för att stimulera varje elevs lärande och utveckling
- VFU4** - självständigt skapa egna planeringar och lärandemiljöer med tydliga lärandemål och utifrån olika situationer och förutsättningar utvärdera och förändra undervisningen med lärandemålen i fokus
- självständigt leda undervisning och ha tydliga strategier för arbetet med skolans värdegrund
- använda olika kommunikativa färdigheter så att det främjar alla elevers förståelse och lärande
- reflektera över elevernas resultat och lärande och identifiera potentiella svårigheter för elevernas förståelse
- på ett inkännande och professionellt sätt kommunicera med hela klasser, enskilda elever, verksamhetens personal samt föräldrar

Utvecklingen av studenternas förmåga i de fyra VFU-kurserna på termin 1, 3, 6 och 8 går från att studenten med VFU-handledarens stöd planerar och genomför undervisning till att på egen hand planera, genomföra, bedöma och utvärdera längre undervisningsupplägg.

VFU1 fokuserar lärarrollen och lärarens dagliga arbete i relation till styrdokumentet och ett interkulturellt perspektiv. Studenterna får en konkret inblick i grundskolans verksamhet för F-3 i allmänhet och i läraruppdraget i synnerhet. Exempel på lärandemål för **VFU1** är att studenterna med VFU-handledarens stöd ska genomföra undervisningsmoment och kommunicera tydligt med elever såväl skriftligt som muntligt. Studenterna förväntas även ta kontakt och föra dialog med verksamhetens personal och ta del av arbetslagets löpande arbete.

VFU2 är kopplad till kurserna Svenska 2-5. Studenterna förväntas under denna andra VFU-period mer självständigt planera och genomföra språkutvecklande undervisning, dokumentera och utvärdera samt tillsammans med VFU-handledare reflektera över i verksamheten inhämtade erfarenheter och omsätta dessa insikter i nya situationer..

VFU3 har koppling till ämneskurserna i matematik. Studenterna förväntas nu än mer självständigt planera, genomföra, utvärdera och utveckla längre undervisningsmoment för att stimulera varje elevs lärande och utveckling, samt med handledarens stöd tillämpa utvärderings- och bedömningskriterier som gäller för verksamheten. Tillsammans med handledaren ska studenterna reflektera över arbetsformer, lärandesituationer och medvetandegöra egna värderingar i relation till styrdokumenterna.

Under *VFU 4* deltar studenten, med mer kollegial karaktär, i skolans verksamhet. Under *Vfu:n* ska studenten ta ett helhetsgrepp på undervisningen. Uppgiften är att:

- ta över (all) planerad undervisning i åk F–3 med stöd av handledaren
- delta aktivt i, helst leda, andra förekommande verksamheter
- självständigt planera, genomföra, anpassa och följa upp/utvärdera ett sammanhängande och avgränsat tema/ämnesområde/moment som omfattar minst 15 klocktimmar och som sträcker sig över minst 3 veckor. Momentet kan vara inom ett skolämne eller integrerat med andra skolämnena.

Kursen examineras bl.a. genom en hemtenta där studenten beskriver planering, utgångspunkter och genomförande av sitt undervisningsmoment. Studenten ska också i denna hemtenta reflektera över hur undervisningsmomentet gick och hur det skulle kunna ha ändrats och utvecklats utifrån olika situationer och förutsättningar. För godkänt på hemtentan ska bl.a. följande vara uppfyllt:

- att planering, utgångspunkter och genomförande av ett undervisningsmoment presenteras och att det presenteras reflektioner över hur undervisningsmomentet gick och hur det skulle kunna ha ändrats och utvecklats utifrån olika situationer och förutsättningar
- att ett tydligt ämnesområde och tydliga lärandemål som styr planeringen och genomförandet av undervisningsmomentet presenteras
- att presentationen gäller ett längre undervisningsmoment där anpassningar för de olika lärandeaktiviteterna görs utifrån olika situationer och förutsättningar
- att det i planeringen av undervisningsmomentet presenteras strategier för att arbeta med skolans värdegrund och att dessa sedan tillämpas vid genomförandet av undervisningsmomentet
- att det i planering och genomförande av undervisningsmomentet används olika kommunikativa färdigheter för förståelse och lärande, där potentiella didaktiska och ämnesmässiga svårigheter för elevernas förståelse reflekteras kring

Gemensamt för samtliga *VFU*-kurser är regelbundna och schemalagda reflektioner med *VFU*-handledare samt ett självreflektionsdokumentet där studenterna vid kursens slut ger konkreta exempel på lärandesituationer och reflekterar över egna utmaningar och styrkor i relation till aktuella lärandemål och professionsutvecklingsmatrisen (se vidare Mål 6). Självreflektion innebär att studenten identifierar egna styrkor och utmaningar utifrån de tre professionsområdena som systematiseras och konkretiseras i professionsutvecklingsmatrisen samt exemplifierar med gjorda erfarenheter. *VFU*-handledarens bedömningar förmedlas genom att *VFU*-handledare och *VFU*-lärare träffas på ett bedömningsseminarium på aktuell *CPU*-skola.

En styrka är professionsutvecklingsmatrisen som strukturerar lärares kunskap och studenternas professionsutveckling. En annan styrka med vår utformning av programmet och kurserna är kopplingarna mellan ämneskurser och *VFU*-kurser (*VFU2* till svenska, *VFU3* till matematik och *VFU4* till *UVK* och självständigt arbete). Här sker en växling mellan erfarenheter ifrån lärarens vardag och teoretiska perspektiv och forskning. Detta underlättar för studenterna att omsätta sina teoretiska kunskaper i åldersanpassad undervisning och att teoretisera sina erfarenheter, dvs. att relatera teori och praktik till varandra.

VFU-kurserna innebär flera utmaningar. Vi har sett att det finns en risk att studenter under främst den första *VFU:n* fastnar i observatörsrollen. Orsaken kan variera. Det kan vara *VFU*-handledaren som inte släpper in studenten eller studenten själv som tvekar. För att säkerställa att samtliga studenter redan från dag ett får träning i att samla eleverns uppmärksamhet, ge instruktioner, följa

upp och avsluta aktiviteter, planerar vi att från högskolans håll fortsättningsvis skicka med studenterna fler konkreta uppgifter.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

- 6. visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Den interkulturella profilen ger speciella kunskaper och färdigheter och utvecklar förhållningssätt som gör studenten särskilt väl skickad att verka i pedagogiska miljöer, där elever med olika bakgrund och studieförutsättningar möts. Under utbildningen utvecklar studenten fördjupad förmåga att kritiskt reflektera över och problematisera pedagogisk verksamhet utifrån profilmrådet interkulturalitet. En hållbar utveckling i dessa sammanhang, kan uppnås genom att i utbildningen via skolans värdegrund, ett interkulturellt förhållningssätt och ett bildningsperspektiv ge studenterna kunskaper och färdigheter för att till elever kunna förmedla och förankra ett demokratiskt och medborgerligt förhållningssätt. Likaså betonas vikten av att hålla sig ständigt uppdaterad i frågor som rör verksamheten - kunskapsmässigt, pedagogiskt och tekniskt.

Bedömning av olika slag behandlas/diskuteras/ prövas/examineras i snart sagt alla ämneskurser, i flera UVK-kurser och VFU-kurser. Exempelvis har vi kurserna Människan och miljön samt Människan och kulturen som rör mänskliga rättigheter, hållbar utveckling och lokalt och globalt ansvarstagande. Kurserna behandlar människan och hennes nyttjande av naturen. Med utgångspunkt i den nära omgivningen studeras vilka resurser och förutsättningar som krävs för att mänskliga samhällen ska fungera nu och i framtiden. Dessutom behandlas frågor om demokrati och mänskliga rättigheter ur ett värdegrundsperspektiv. Lärandemål i dessa kurser som är relevanta för examensmålet är följande:

- reflektera över naturens förutsättningar och olika föreställningar om naturen ur ett samhällsvetenskapligt perspektiv
- exemplifiera och beskriva miljöpåverkan samt visa på åtgärder som syftar till ett hållbart utnyttjande av naturens resurser med hjälp av olika uttrycksformer förmedla ett analyserande förhållningssätt i frågor om resursutnyttjande och miljöpåverkan till elever
- diskutera och reflektera kring demokrati och mänskliga rättigheter utifrån skolans styrdokument
- redogöra för den svenska välfärdsstatens organisation och funktioner
- diskutera religioners och andra livsåskådningars roll i människors liv och som sociala fenomen
- förklara bakgrunden till och förutsättningarna för migration inom och mellan länder, historiskt och i samtiden

Även ämneskurserna innehåller bedömning av elevers kunskapsutveckling (ex. i svenska - analys av första- och andraspråksutveckling, bedömning av läs- och skrivutveckling, bedömning i relation till nationella prov).

För att belysa hur studenterna uppnår mål 6 används VFU4 som examinerar studenternas förmåga att göra bedömningar i den pedagogiska verksamheten. Kursen har följande lärandemål som är relevanta för examensmålet:

- självständigt skapa egna planeringar och lärandemiljöer med tydliga lärandemål och utifrån olika situationer och förutsättningar
- självständigt leda undervisning och ha tydliga strategier för arbetet med skolans värdegrund
- förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever med beaktande av skolans värdegrund och ett interkulturellt förhållningssätt
- utvärdera och förändra undervisningen med lärandemålen i fokus
- reflektera över elevernas resultat och lärande och identifiera potentiella svårigheter för elevernas förståelse
- på ett inkännande och professionellt sätt kommunicera med hela klasser, enskilda elever, verksamhetens personal samt föräldrar

Dessa lärandemål examineras genom bl a VFU-handledarens löpande bedömningar och en hemtentamen. För godkänt krävs ett av handledaren inlämnat bedömningsunderlag där det framgår att studenten har bedrivit undervisning, samarbetat med arbetslaget samt utfört de av en lärares arbetsuppgifter som finns nämnda i kursmålen med tillfredsställande resultat. För övriga betygsriterier, se sid. 20.

Med lärarutbildningens professionsutvecklingsmatris som reflektionsverktyg, där relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter formuleras, får studenterna stöd i att medvetandegöra och resonera kring sina bedömningar och didaktiska val. För att kort beskriva hur matrisen är uppbyggd kan sägas att den tagits fram utifrån en modell av Dreyfus och Dreyfus (1986). Den beskriver en professionsutveckling i fyra steg: novis, avancerad nybörjare, kompetent och professionell. De fyra VFU-kurserna kan på ett ungefär sägas motsvara de första tre stegen. Det fjärde steget erövrar då studenterna väl arbetar som lärare och ingår i en verksamhet.

Matrisens tre centrala områden är: *den didaktiska kompetensen*; en kunnighet i att skapa målstyrda processer och bedöma lärande och utveckling, ett *kommunikativt och demokratiskt ledarskap*; en kunnighet i att leda dessa processer samt *analys och reflektionsförmåga*; en förmåga att relatera didaktisk förmåga och ledarskap till vetenskapliga rön och till egna och andras erfarenheter på ett systematiskt sätt. Varje område delas i sin tur in i tre delar. För didaktisk kompetens handlar det om att använda didaktiskt kunnande, sätta upp mål och bedöma och verka för en skola för alla. För kommunikativt och demokratiskt ledarskap handlar det om; att leda barn, agera efter värdegrund samt kommunicera och samverka. För analys och reflektion rör det sig om egna erfarenheter, andras erfarenheter och värderingar. Dessa delar bryts i sin tur ner i matrisen till olika kompetenser inom varje nivå.

Vägen från novis till professionell går alltså från att följa direktiv och instruktioner till ett holistiskt angreppssätt där man har förmåga att systematisera och prioritera i situationen och ta ansvar för helhet. På nivå ett har studenterna fokus på den egna prestationen, på nivå två är fokus på situationen och på nivå tre på barn och ungas lärande och på nivå fyra helheten.

Trepartssamtalen mellan student, VFU-handledare och VFU-lärare utgår från den lektion som studenten ansvarat för och som VFU-lärare och handledare observerat, en reflektion studenten lämnat in på förhand där de utvecklingsmål studenten valt tematiseras, problematiseras och konkretiseras samt frågor som uppkommit under VFU-handledarens och studentens kontinuerliga arbete tillsammans. VFU-läraren observerar hur studenten fördelar ordet, varierar arbetsformer och omsätter ämneskunskap, hanterar oförutsedda situationer i en konkret undervisningssituation. Den besökande VFU-lärares uppgift är att både utmana och bekräfta studenten i samtalet om gjorda bedömningar i den konkreta situationen. Syftet är att stanna upp och i samtal låta studenten utforska sin egen handlingsrymd med den konkreta undervisningssituationen i färskt minne.

Examensmålet är emellertid svårt att examinera och säkerställa. Förmågebegreppet är komplext, graduellt och situationsberoende, likaså förhållningssätt. Situationer kan också tolkas olika. Vi har sett att studenter kan ha en väl utvecklad bedömningsförmåga och ett demokratiskt och inkluderande förhållningssätt i välkända och trygga situationer medan det brister i oväntade, stressiga och känslomässiga situationer. Vilka situationer kan vi förvänta oss att en lärarstudent ska klara av? Vi har också exempel på att studenter agerar professionellt i lärarrollen i klassrummet men inte i studentrollen tillsammans med kurskamrater, och tvärtom.

Generellt uppfattar vi att studenter kan resonera om didaktiska val men har svårigheter att tillämpa dessa i stunden, vilket är naturligt i början av en utbildning. Vi behöver skapa strukturer för att säkerställa möjligheter att bedöma detta. Vi har infört en VFU-ansvarig för varje lärarprogram som ska följa studenterna genom hela utbildningen och därmed få möjlighet att få helhetsperspektiv.

Vi har sällan problem att identifiera studenter som brister i bemötande och omdöme men vi har ofta svårt att hantera och underkänna dem. Både bedömningsförmåga och förhållningssätt är ju starkt kopplat till självinsikt, personlig mognad och psykisk hälsa. Det finns en stark förväntan, både från studenters och från högskolans håll, att vi ordnar individuella lösningar och tar hänsyn till studenters olika behov och förutsättningar. Särskilt gäller det studenter med funktionsnedsättning.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör också för hur det säkerställs att studenterna uppnår examensordningens mål när det gäller jämställdhet.

visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Arbete med jämställdhet mellan könen är en integrerad del av vår interkulturella profil och frågor om jämställdhet genomsyrar hela utbildningen.

På grundläggande nivå introduceras den interkulturella profilen och dess innebörd och betydelse (inkl genusbegreppet) i UVK1, Läraruppdraget och kunskapens former. Kursen ger en grundläggande introduktion till läraruppdraget och skolans verksamhet, särskilt värdegrund, inbegripet barns rättigheter enligt FN:s barnkonvention, och hur detta kan realiseras i en skola präglad av mångfald. Exempelvis diskuteras läroplanens skrivningar om jämställdhet mellan könen och uppdraget att motverka stereotypa könsroller och hur det kan tolkas, förstås och utföras i verksamheten. I en delamination på kursen får studenterna utifrån kurslitteratur och seminariediskussion redogöra för frågorna: "Vad menas med interkulturell pedagogik enligt kurslitteraturen?" och "Varför är det viktigt att arbeta med interkulturell pedagogik i skolan?". Även på Sv4, Barnlitteratur, analyseras olika maktordningar såsom genus, kön och klass undersöks i relation till barnlitteratur och barnkultur. Studenterna diskuterar t ex hur man kan arbeta med barnlitteratur utifrån ett genusperspektiv i skolan och vilka jämställdhetspolitiska trender litteraturen tar upp.

På fördjupande nivå behandlas området på termin 6 i UVK7 Det heterogena klassrummet, där lärademålen: "identifiera och ge exempel på olika former av diskriminering och kränkande behandling i och utanför skolan samt analysera exemplen utifrån maktkritiska och interkulturella perspektiv" samt "urskilja och värdera olika pedagogiska strategier för att förebygga och hantera diskriminering och kränkande behandling i skolan med hjälp av relevant forskning inom området" examineras. Kursen fördjupar därmed jämställdhetsuppdraget och förbereder studenten på att arbeta för att motverka diskriminering och likabehandling.

Examensmålet nås progressivt i VFU-kurserna, via lärandemål som "beakta och kommunicera ett interkulturellt förhållningssätt i verksamheten med stöd i skolans värdegrund enligt styrdokumentet" (VFU1), "ur ett interkulturellt perspektiv relatera den egna undervisningen till egna värderingar samt till värden i styrdokumentet" (VFU3) samt "förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever med beaktande av skolans värdegrund och ett interkulturellt förhållningssätt" och "genom kritisk självreflektion ompröva sina egna förhållningssätt" (VFU4). Det sistnämnda lärandemålet examineras i en reflektionsuppgift (se Mål 3).

Styrkor utgörs av att den interkulturella profilen är väl implementerad hos undervisande lärare genom ett systematiskt arbete med profilen, vilket gör att det finns en levande diskussion om och förberedelse för att tala om interkulturella frågor inom många olika områden. Många av våra studenter är mycket engagerade i frågor som rör jämställdhet och de tar själva spontant upp sådana frågor.

Vi ser jämställdhet och genusperspektiv (och interkulturalitet) som ett kunskapsområde som studenterna bör lära om, t ex hur det ser ut i skolan och samhället vad gäller jämställdhet och könsnormer, hur skapas och upprätthålls olika normer, makt och hierarkier? Hur ser styrdokument ut vad gäller dessa områden? Vi menar även att studenterna måste lära för, dvs behöver få med sig pedagogiska redskap för att i sin verksamhet hantera olika situationer relaterat till t ex olika föreställningar om kön och biologi kontra miljö, hur de ska tolka läroplanens skrivningar om att motverka stereotypa könsroller och hur de aktivt kan arbeta för att verka för ökad jämställdhet. Slutligen vill vi utforma vår utbildning med jämställdhets-, genus- och interkulturalitetsperspektiv som grund, dvs lära genom. Det innebär att vi regelbundet, t ex på upptaktsdagar och internat, diskuterar utbildningens utformning, bemötande av studenter, förståelsen av jämställdhet- och genusperspektiv och hur utbildningen kan verka för att utformas med jämställdhet och genusperspektiv som utgångspunkt. En styrka är att den interkulturella profilen är väl etablerad och ses som en självklar del. Ett långvarigt arbete med lärarna kring profilen har gjort att många lärare nu ser den som en självklar del i utformningen av kurserna.

Vi ser det som en del i jämställdhetsarbetet att sträva mot en jämn könsfördelning i lärarkåren. Av de lärare som undervisar i programmet på minst 10% är 10 kvinnor och 9 män, se Lärartabellen. Av programrådets fyra lärarrepresentanter är en man och tre kvinnor. I arbetet med att ta fram litteraturlistor används ett antal kriterier för att säkerställa att dessa uppfyller våra grundläggande kvalitetskrav, och ett av dessa gäller förekomst och fördelning av manliga och kvinnliga författare att göra. Kvoten kvinnliga/manliga namn i litteraturlistorna varierar mellan i stort sett 50/50% till ca 40/60 eller 60/40. Termin 8 sticker f n ut med fördelningen 70/30, vilket föranleder oss att se över detta inför ht 18. Vi skriver också medvetet ut förnamn i listorna för att synliggöra att både manliga och kvinnliga forskare relevantgörs.

Ytterligare utmaningar gäller antalet manliga studenter, som är i minoritet på programmet, vilket är ett nationellt fenomen. Södertörns högskola har för att rekrytera brett initierat kampanjen "Jag är lärare" med det tydliga syftet att attrahera grupper som inte tidigare sökt sig till programmet. Förutom denna typ av satsningar försöker vi säkerställa att de män som antas inte känna sig avvikande eller som representanter för en underrepresenterad grupp. Om det är få män i en kull försöker vi att se till att dessa placeras i samma seminariegrupp.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs upp i programrådets arbete. Sedan utbildningen startade vt 12 har samtliga kursplaner genomgått revidering minst en gång. Den gängse gången är då att man reviderar samtliga kursplaner inom ett ämne samtidigt, för att säkra kontinuiteten. Kursplanerna har skrivits och utarbetats av programsamordnaren i samarbete med respektive ämneskollegium för att diskuteras i programrådet och beslutas av lärarutbildningens kursplanenämnd.

Kursvärderingar genomförs digitalt och kursvis och följer högskolans generella riktlinjer för kursvärderingar. Från och med ht 17 digitalt. Det är en utmaning att få alla studenter att delta i digitala kursvärderingar. Tid avsätts på obligatoriskt seminarium men det händer att studenter säger att de redan gjort den etc., medan sammanställningen visar att bara halva studentgruppen deltagit. Vi provar nya sätt, som att låta den digitala formuläret vara tillgängligt endast under seminarietiden. Även en programvärdering görs i samband med att studenterna är klara med utbildningen.

Terminsvärderingarna, och numera kursvärderingarna, sammanställts, diskuterats i programrådet och så småningom publicerats på studiewebbarna med kommentarer från programsamordnaren. Även undervisande lärare gör en sammanfattande kommentar till kursvärderingen. Kommentarer har fokuserat på sådant som identifierats som brister och problem och förklarat hur högskolan/utbildningen ev kommer att kunna genomföra förändringar och förbättringar. Några exempel på förändringar som initierats av terminsvärderingar är en omkastning av kurserna på termin 6, där studenterna gärna ville ha de ganska tunga fördjupningskurserna i läs-, skriv- och matematikutveckling i början av terminen samt flytten av momentet om Sveriges nationella minoriteter från Sv3 till *Människan och kulturen* på termin 5. I programrådet behandlade kurs- och terminsvärderingar delges också undervisande lärare. I fall med allvarlig kritik sker detta i form av samtal med programsamordnaren.

I det dokument om kvarvaro år 2 som UKÄ tagit fram framgår att utbildningen har relativt låg genomströmning. De flesta avhopp sker under termin 1 och de sker under hela terminen. I siffrorna finns också studenter som tagit studieuppehåll, främst pga graviditet men också av skäl som sjukdom, egen eller närståendes, eller privata/sociala skäl (får inte förskoleplats, behöver arbeta för sin försörjning, vill byta utbildning - inte sällan till lärarutbildning i annat verksamhetsområde). Utbildningen har krav på att studenterna har tagit sina poäng från tidigare terminer. Det ställs också som krav att när en tidigare kurs utgör förkunskapskrav för en kommande måste man ha betyg i den tidigare för att gå vidare. Dessa behörighetskrav är beslutade av programrådet där vi för närvarande har fyra studentrepresentanter från alla terminer. Mellan termin 1 och 2 hanteras flera dispensärenden där en del av dem får avslag. Det handlar då om studenter som inte tagit några poäng alls under termin 1, eller kanske bara 7,5 eller 15 hp. Studenter som nekas dispens har möjlighet att ta studieuppehåll för att ta igen sina saknade poäng och därefter återkomma till utbildningen. Det förekommer dessvärre också att ambitiösa studenter slutar pga irritation över

svaga och framför allt omotiverade studenter som t ex stör undervisningen och inte sköter sin del i grupparbeten. Detta är vi medvetna om och för ständigt en dialog i lärargruppen om olika åtgärder som vi kan vidta, t ex ett interkulturellt bemötande samt tillgänglig och motiverande undervisning.

Kravnivån på programmet är därför ett ständigt återkommande tema. Några kurser är svårare för vissa studenter än andra. Generellt kan sägas att hela termin 1 är en utmaning för någon som är studieovan men framför allt språksvag. Timtilldelningen på de två första terminerna är högre (10-12 undervisningstimmar/vecka) än i senare terminer (6-8 timmar/vecka) för att studenterna ska ha mer lärarledd undervisning när de är nybörjare. I princip all undervisning på de första terminerna är obligatorisk, även föreläsningar. Detta uppskattas inte av alla studenter men vi tror att det är viktigt, inte bara för lärandet utan också socialt. I kursvärderingarna har vi en fråga om hur många timmar studenterna lägger ner på sina studier per vecka, all tid inräknad. Där framgår att ju längre fram i utbildningen desto fler studenter som faktiskt lägger 40 timmar i veckan på sina studier. På termin 1 finns studenter som säger sig lägga färre än 20 timmar i veckan. Vi vet att många studenter arbetar en hel del vid sidan om studierna men vår utbildning är en campusförlagd heltidsutbildning.

Vi har ett flertal hjälpstrukturer, som högskolans Studieverkstad dit studenter kan gå för att få hjälp med både studieteknik och språk, både muntligt och skriftligt. Förutom öppen och tidsbokad mottagning erbjuder Studieverkstaden också kortare kurser i skrivande, muntliga presentationer, att läsa kurslitteratur, att förstå tentafrågor etc. Utbildningens första kurs i svenska, Kommunikativa redskap, fokuserar på studenternas språkliga förmåga och utgör en brygga in i högskolelivets och yrkeslivets språkliga värld genom övningar i såväl muntlig som skriftlig framställning, analys och bearbetning. Redan under termin 1 får studenter som misstänks få svårigheter med de språkliga kraven på utbildningen påtalande om detta och uppmanas att i första hand ta kontakt med Studieverkstaden för stöd och vägledning. I detta måste sägas att kunskaper i språk och språkutveckling är essentiella för en lärare i F-3. Kommunerna i vår omgivning (Huddinge, Södertälje, Haninge, Järfälla) efterfrågar hårdare krav från högskolan vad beträffar studenternas språkkunskaper, såväl muntliga som skriftliga. För att betona hur viktigt språket är har vi flera lärandemål på de första terminerna som rör språket:

- UVK1* - skriva texter som, med utgångspunkt i läst litteratur, visar prov på kritiskt tänkande samt språklig och akademisk medvetenhet
- Sv1* - planera, framställa och vidareutveckla texter av olika typ och för olika situationer
 - ge, ta emot och omsätta respons när det gäller egna och andras texter
 - kommunicera muntligt och skriftligt på ett klart, begripligt och ändamålsenligt sätt
 - värdera olika förhållningssätt till språk och språkbruk
 - reflektera över egen och andras språkanvändning i olika sammanhang
- VFU1* - kommunicera tydligt med elever, såväl muntligt som skriftligt
- Sv2* - använda svenska språket på ett klart, begripligt och ändamålsenligt sätt
- Sv3* - använda svenska språket i verksamhetsnära texter på ett tydligt, korrekt och ändamålsenligt sätt
- VFU2* - använda ett berättande och förklarande framställningssätt på ett för elever begripligt sätt
- Sv5* - reflektera över sin egen skriftspråkliga utveckling

Språkliga krav finns också med i våra generella betygskriterier för examinationer: *Underkänt* - Språkfel som påverkar läsbarheten och/eller dålig framställning, *Godkänt* - Ett förståeligt och lättläst språk och god framställning med en röd tråd i svaren, *Väl godkänt* - Utmärkt framställning och språkbehandling.

För hemtentamina och andra inlämningsuppgifter gäller att dessa ska vara formulerade på ett tydligt och begripligt språk och vara korrekturlästa.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Formellt studentinflytande återfinns i lärarutbildningens styrgrupp, med vicerektor som ordförande, där representanter från fakultetsnämnden, institutionerna och studenterna behandlar högskoleövergripande strategiska frågor kopplade till lärarutbildningarna. Ett lärarutbildningsråd där lärare, studenter och kommuner finns representerade utgör ett strategiskt stöd i forsknings-, kvalitets- och utvecklingsfrågor relaterade till utbildningarna. Direkt inflytande över utbildningen har studenterna i programrådet. Rådet leds av programsamordnaren, består av fyra lärarrepresentanter och har plats för två studentrepresentanter. Så har det länge varit men studenterna har visat stort intresse av att vara representerade med alla terminer. För närvarande har vi därför fyra studenter med i rådet, något som vi ser som en styrka. En uttalad brist är att vi i programrådet sedan flera år tillbaka saknar en kommunrepresentant trots upprepade påtryckningar till kommunerna.

Programrådet behandlar kursplaner, beslutar om litteraturlistor, diskuterar kursvärderingar samt diskuterar olika frågor som rör utbildningen. Studenterna har en stående punkt på sammanträdena. Kontaktuppgifter till studentrepresentanterna finns på kurswebbarna och varje ny studentkull träffar vid utbildningens första introduktionsmöte representanter från studentkåren och programrådet som berättar om sitt arbete och varför studentrepresentation är viktig. Studenterna har också representanter i Lärarutbildningsrådet som är gemensamt för alla lärarutbildningsprogram, liksom i kursplanenämnden som är den instans som slutgiltigt beslutar om kursplaner.

Studentinflytande av mindre formellt slag förekommer t ex i samband med att programsamordnaren med regelbundenhet går ut och besöker de olika terminerna för att informera och lyssna på studenterna. Många lärare gör också mindre formella kursvärderingar t ex genom att studenterna får skriva en post-it-lapp om veckans positiva/mindre positiva innehåll, eller skriva om något har varit särskilt svårt att förstå. Läraren kan sedan följa upp detta under kommande vecka. Studenterna kan kontakta programsamordnaren i frågor som rör utbildningen, såväl på övergripande nivå som på kursnivå. Här kan det handla om önskan om information/klargöranden, flyttning av ett tentadatum som krockar med något viktigt osv. Vid tillfällen då studenter inte lyckas lösa meningsskiljaktigheter med lärare kan de också vända sig till studentkåren som kan ge råd och stöd i frågan.

Studenterna uttrycker ofta ett behov av att träffas över kullgränserna. Sådana träffar har erbjudits ett antal gånger i form av sk programdagar, då studenterna från flera/alla terminer träffas kring ett förbestämt tema (professionalitet, vfu, reflektion etc.).

Att högskolan har ett samlat campus skapar också tillfällen för informella möten, mellan lärare och studenter.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Samverkan mellan högskola och omgivande samhälle blir tydligt i en lärarutbildning.

Lärarutbildningen vid Södertörns högskola har sedan 2006 ett regionalt utvecklingscentrum (RUC) för att samordna kontakterna med kommuner och skolor samt initiera olika initiativ till ökad samverkan. RUC leds av en akademisk utvecklingsledare och arbetar för att skapa mötesplatser för samverkan både inom och utanför högskolan. RUC har sedan starten ett regionalt nätverk som drivs tillsammans med RUC på Stockholms universitet. I nätverket ingår representanter från de omgivande kommunerna i Stockholmsområdet. Huvudsyftet med nätverket är att identifiera och ringa in behoven av rekrytering och kompetensutveckling av kommunernas lärare och skolledare. Gruppen har också rollen som en naturlig informationskanal för lärarutbildningen. Tillsammans med RUC på Stockholms universitet anordnar RUC på Södertörns högskola på uppdrag av Skolverket regelbundna träffar för Regionala nätverket för samordnare för nyanländas barns och ungdomars lärande i Storstockholm. Träffarna behandlar aktuella och viktiga frågor och samordnarna får möjlighet att byta erfarenheter samt möta forskare och experter från högskola och andra centrala instanser.

RUC samordnar även Skolverkets kurser som ges via Södertörns högskola, under det gångna året "Motverka främlingsfientlighet och rasism i förskola och skola", "Det globala klassrummet – introduktionskurs i svenska som andraspråk" samt kurser inom ramen för Lärarlyftet.

Forskningscirkel utgör en möjlighet för forskningsbaserad kompetensutveckling som förenar läraryrkets praktiska erfarenheter och forskningens teoretiska kunskap. Efter önskemål från kommuner/skolor har högskolan möjlighet att ordna forskningscirkel som bygger på att en grupp grundskollärare/skolledare samt en forskare från högskolan träffas för att på vetenskaplig grund fördjupa sig i ett tema som rör skolans vardag. Arbetet i en cirkel pågår i 1,5 år och förväntas leda till gemensam kunskapsutveckling, som kan berika både skolans och högskolans verksamheter. Syftet är inte att hitta omedelbara lösningar på problem utan snarare att belysa några frågeställningar ur flera olika perspektiv genom diskussion, teoretiska studier och med egna empiriska undersökningar.

Södertörns högskola har ingått ett samverkansavtal med kommunerna i Stockholmsregionen och sju av länets lärosäten: Dans- och Cirkushögskolan, Gymnastik- och idrottshögskolan, Konstfack, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, Kungliga Tekniska högskolan samt Stockholms universitet. Enligt samverkansavtalet ska alla lärarstuderande handledas av behöriga lärare som har en examen i rätt inriktning och ämne för studenten. Parternas målsättning är också alla handledare ska få möjlighet att genomgå en poängsatt handledarutbildning om 7,5 hp. Därutöver måste den lärare som tar detta uppdrag också ges förutsättningar att kunna ta det ansvar som krävs för att stötta en student. Samtliga lärosäten använder VFU-portalen, ett webbaserat verktyg som stödjer arbetet med VFU-placeringar. Exempel på information som förmedlas via VFU-portalen är: studenternas placering på skola och eventuellt handledare, skolornas kontaktuppgifter, förläggning av VFU-perioder och antal högskolepoäng. Varje kommun ser alla lärosätets studenter, som är placerade sin kommun, i samma vy.

I maj 2014 gav Universitet- och högskolerådet Södertörns högskola tillstånd att få delta i en försöksverksamhet med övningskolor. Vi valde att organisera dessa i fem kommuner: Huddinge,

Järfälla, Salem, Stockholm och Södertälje, vid s k Centrum för professionsutveckling (CPU), kopplade till ett antal övningsskolor. Samtliga seminarier inom VFU-kurs förläggs till CPU och vår VFU-lärare genomför seminarierna där. Då kan handledarna delta vid kursintroduktioner och bedömningsmöten. Vi har även samarbete kring forskning och studenternas självständiga arbeten vid våra CPU.

Det vi identifierat som styrkor är vår organisation och genomförande inom VFU-kurserna. Att våra VFU-lärare följer studenterna genom all VFU-kurser och att vi har ett tydligt professionsutvecklande fokus har gett en större förståelse för studentens utveckling, högre kvalitet och likvärdighet vid trepartssamtal samt vid betygssättning. Vi har sett en större likvärdighet i bedömningen av studenternas prestationer under VFU. Vi har även sett att VFU-lärare och handledare har fått större förståelse för hur skola respektive lärarutbildning ser ut och fungerar.

Kommande utveckling är att utse VFU-kursansvariga. Deras uppgift är att utveckla VFU-kurserna i samarbete med programsamordnare och programråd, att stödja nya VFU-lärare och i samarbete med ansvariga för CPU och VFU säkerställa att all utveckling inom VFU blir likvärdig ur kommunperspektiv. Vi behöver få en stadigare lärargrupp inom VFU. Idag är det allt för stor rörlighet bland VFU-lärarna för att den långsiktiga tanken med en VFU-lärare som stannar kvar hela studentens utbildning ska fungera. Detta kräver ett tätt samarbete med våra institutioner internt och upprättande av nya rutiner kring bemanning.

Våra kringliggande kommuner har efterfrågat ett närmare samarbete runt studenternas självständiga arbeten, och vi har också sett ett behov att revidera kursplanerna då de två kurserna *Självständigt arbete 1 och 2* nu är väldigt lika. Det är särskilt gynnsamt att samarbeta runt *Självständigt arbete 2* som studenterna skriver under sin sista termin, då de precis innan har en lång VFU-period, och det vore önskvärt att kunna knyta ihop dessa kurser mer. Detta arbete är ännu inte inlett, men planerat.

Utöver detta har flera lärare och forskare samarbeten med kommuner och skolor. Kursansvarig lärare i matematik deltar i utvecklingsarbeten med förstelärare i både Huddinge och Järfälla kommun. Ett liknande arbete i svenska planeras för hösten 2018. Dessa samarbeten ger lärarna stor inblick i och förtrogenhet med de förhållanden som råder i skolor i närområdet. Exempel från skolorna används i kurser och ligger till grund för kursutveckling m m.

Vi har två adjungerade lärare verksamma i programmet, vilket avser en deltidsanställning (max 49%) av en av en lärare som har sin huvudsakliga sysselsättning utanför högskolan. En adjungerad lärare tillför en kompetens som inte finns i den ordinarie verksamheten och som är viktig för utbildningens kvalitet. Härigenom får vi tillgång till ny kunskap om skolvärlden och vi skulle önska ytterligare någon lärare av denna kategori.

Ett samverkansprojekt drivs i samarbete med Uppsala kommun och Uppsala universitet: "Inkludering genom lärande i grupp" (Vetenskapsrådet). Kursansvarig lärare i matematik samverkar också med Nationell Centrum för Matematikutbildning med avsikt att utveckla lärarutbildningen med fokus på studenternas lärande i matematikämnets didaktik. *Formativ bedömning och didaktiskt stöd i matematik för lärarstudenter: Diagnoser med didaktisk uppföljning. Göteborg: National Centre for Mathematics Education. 107 p. Manus: Att laborera och resonera i matematikundervisningen med fokus på årskurs F-9.*

Studenterna på termin 3 har de senaste åren på inbjudan från Stockholms stad besökt SETT-mässan (Scandinavian Educational Technology Transformation) för att få se och uppleva det senaste inom digitala verktyg för skola. Inom ramen för en kurs på termin 4 har de besökt Forum för levande historia. I nuvarande UVK2 ingår en teaterföreställning som tangerar kursens innehåll om ledarskap och konflikthantering.

I dagens arbetsmarknad får troligen alla våra studenter anställning, vanligtvis redan innan de avslutat utbildningen. Ett konkret exempel från kurserna i svenska på hur vi ger kunskaper och färdigheter att

bygga vidare på är att vi under utbildningen ger studenterna kunskaper i språkanalys samt låter dem träna på ett antal olika analysmetoder som används i skolan idag. Sådana metoder kommer högst sannolikt att utvecklas vidare eller bytas ut under de kommande decennierna men de grundläggande kunskaper som sådana metoder bygger på är generella. Med goda kunskaper i språkstruktur kan man lättare tillägna sig nya metoder för analys och bedömning. Detta blir än mer viktigt i en skola där många elever har andra modersmål än svenska och där lärare med formell kompetens i svenska som andraspråk är få. Ett annat exempel är att det arbetssätt som används i matematikdidaktikkurserna ligger helt i linje med Skolverkets kommentarmaterial till läroplanen i matematik.